

сьогодні управлінський облік потребує інновацій, нового підходу до прийняття рішень та технологічних змін. Однак, це відкриває можливості для конкурентних переваг саме в тих підприємствах, які його використовують. Бухгалтери з управлінського обліку розуміють як інтегрувати стратегію ESG з фінансами та бухгалтерським обліком для прийняття певних рішень з інновацій, управлінню ризиками та розподілу ресурсів, що є ключем до ефективних ініціатив ESG.

Очевидно ще попереду всіх бухгалтерів управлінців чекає велика робота у взаємозв'язку виміру ESG та бухгалтерії. Але ці зусилля мають великі перспективи, але і створюють великі проблеми у забезпеченні балансу між економічним процвітанням та рішенням багатьох складних проблем, що стоять перед нами у зв'язку з викликами сьогодення.

УДК 338.2

І.П. Порсюрора, канд. екон. наук, ст. викл. (*УІПА, Харків*)

ОБЛКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕНДЕРНИХ ВИТРАТ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Успішність функціонування економіки залежить від ефективності здійснення публічних закупівель. На сьогодні актуалізується питання подальшого розвитку системи публічних закупівель та підвищення ефективності використання грошових коштів з метою забезпечення українського суспільства якісними товарами та послугами. Без налагодженої системи публічних закупівель держава не може повноцінно виконувати свої функції, а здійснення публічних закупівель є основним способом забезпечення потреб держави та суб'єктів господарювання. Вищезазначене та впровадження електронної системи публічних закупівель ProZorro визначає питання налагодження облікового процесу визначення тендерних витрат при здійсненні публічних закупівель.

Запровадження в Україні електронної системи ProZorro засновано на інструментах Open Procurement з відкритим кодом, який складається з таких елементів: 1. Центральна база даних (ЦБД), у якій зберігається інформація про процедури закупівлі. 2. Електронні майданчики, на яких здійснюються закупівлі. 3. Модуль аукціону, побудований на зниженні ціни за трьома раундами. 4. Інтерфейс прикладного програмування (API), який забезпечує взаємодію між

електронними майданчиками, модулем аукціону і ЦБД. 5. Кабінет для органів контролю (Державної аудиторської служби України) для здійснення моніторингу публічних закупівель за автоматичними ризик-індикаторами. 6. Електронний магазин Prozorro Market за спрощеною процедурою публічних закупівель. 7. Інтеграція з Державною фіскальною службою України для перевірки інформації про податкову заборгованість учасника торгів. 8. Інтеграція з Антимонопольним комітетом України щодо відомостей про спотворення результатів торгів (учасники, які порушили законодавство про захист економічної конкуренції). 9. Інтеграція з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань. 10. Інтеграція з інформаційно-аналітичною системою «Прозорий бюджет» [1], до якої входять: Державний вебпортал бюджету для громадян [2]; Єдиний вебпортал використання публічних коштів; Державний вебпортал реєстру проєктів соціального і економічного розвитку України (кредитор – міжнародні фінансові організації: МБРР, ЄБРР, ЄІБ та інші) [3]. 11. Інтеграція з Opendatobot і YouControl, що дозволяє перевірити статус юридичної особи – учасника закупівель; судові документи; зв'язки засновників і керівників; досвід компанії в публічних закупівлях [4].

На сьогодні в системі Prozorro існує 3 категорії закупівель [5]:

1. Державні закупівлі – закупівлі проводять державні установи та організації.
2. Державні закупівлі в Prozorro Market (E-Catalog).
3. Prozorro. Продажі – закупівля у держави (оренда приміщень, товари, послуги).

При обрані категорії та виду процедури закупівель у учасників виникають витрати, які необхідно відображати в системі обліку. При стандартних державних закупівлях, пороги закупок визначаються відповідно з п. 1, ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» [6], можна окреслити дві основні статті грошових витрат, з якими стикається учасник тендера:

1. Плата за подання тендерної пропозиції (тарифи встановлено в п. 4 Порядку № 166 і залежать від очікуваної вартості предмета закупівлі [7]) розкритої в електронній системі закупівель (ЕСЗ), на електронному торговому майданчику справляється плата.

У разі відміни торгів або визнання їх такими, що не відбулися, оператор авторизованого електронного майданчика повертає плату учаснику/переможцеві, крім випадків, коли пропозицію учасника/переможця було відхилено.

2. Забезпечення тендерної пропозиції (ст. 24 Закону № 922 [6])

та від учасника-переможця – забезпечення зобов'язань виконання ним договору про закупівлю (ст. 26 Закону № 922 [6]). Ці платежі здійснюються за умови, що такі вимоги замовник зазначив в оголошенні про проведення закупівлі.

При цьому перша стаття грошових витрат (плата за подання тендерної пропозиції) безпосередньо пов'язана з підготовкою до участі в тендері, а друга має характер гарантійних сум, що забезпечують виконання учасником конкретних дій. Як правило, гарантійні кошти підлягають поверненню учаснику.

Основний Закон у сфері закупівель, визначив інструменти забезпечення у закупівлі, використання яких може зменшити ризики поставки неякісного товару. Це забезпечення: тендерної пропозиції (ст. 24); виконання договору про закупівлю (ст. 26) [6].

Забезпечення тендерної пропозиції – як гарантія забезпечення виконання. Єдиним видом забезпечення тендерної пропозиції законом визначена гарантія. Її видають різні установи, відповідно в залежності від того, яка саме установа видає гарантію, вона буває: страхова; банківська: гарантія видана іншими фінансовими установами.

При здійсненні публічних закупівель через Prozorro Market, учаснику необхідно сплатити відсоток (комісія майданчиків) віднімається від загальної суми договору, що вказана в звіті, який укладений за результатами проведеної закупівлі між кваліфікаційним постачальником і замовником через електронний каталог Prozorro Market. Сплачується раз на місяць за результатами попереднього періоду.

При здійсненні публічних закупівель, а саме відкритих торгів, конкурентного діалогу, спрощених процедур, де відбувається етап аукціону – учасник сплачує реєстраційний та гарантійний внески, а якщо перемагає в аукціоні – винагороду майданчика, через який він отримав доступ в систему Прозорро.продажі.

У системі бухгалтерського обліку всі витрати, пов'язані з підготовчими роботами щодо участі в тендері, зокрема оплата за послуги електронного майданчика, підготовку тендерної документації тощо, безпосередньо пов'язані зі збутом товарів, робіт (послуг). При цьому витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо зв'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені (п. 7 П(С)БО 16 «Витрати») [8]. Пропонуємо для обліку витрат пов'язаних з публічними закупівлями виділити окремий рахунок 931 «Тендерні витрати», що не суперечить Інструкції про застосування Плану

рахунків та систематизує інформацію щодо здійснених витрат при публічних закупівлях.

Отже, учасники, що прийняли рішення про участь у публічних закупівлях повинні розуміти, що стикаються з двома видами грошових витрат на тендер: витрати на підготовку до нього та гарантійні платежі. Правильне відображення витрат це запорука ефективного функціонування облікової системи та отримання прибутків.

Інформаційні джерела

1. Інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет». URL: <https://edata.gov.ua>.
2. Державний вебпортал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua>.
3. IFIs projects, портал реєстру проєктів МФО. URL: <https://proifi.gov.ua>.
4. Ткаченко Н.Б. Цифровізація в публічних закупівлях. *Вісник університету банківської справи*. 2020. № 3 (39). С. 104-111.
5. Офіційний сайт Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/>.
6. Закон України «Про публічні закупівлі» № 922 від 25.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
7. Постанова «Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків» № 166 від 24.02.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF#Text>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Витрати» № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

УДК 339.544

М.М. Чуйко, канд. техн. наук, доц. (УІПА, Харків)

О.С. Бабіч, здоб. ОС «магістр» (УІПА, Харків)

ІМПОРТ Й ЕКСПОРТ ТОВАРІВ: ВПЛИВ МИТНИХ ПРОЦЕДУР І ТАРИФІВ НА ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному світі зовнішня торгівля є ключовим елементом економічного розвитку та взаємодії між країнами. Імпорт та експорт товарів стали необхідністю для розширення ринків збуту, залучення іноземних інвестицій та розвитку підприємств. Проте, успішність в цій сфері суттєво залежить від правильного розуміння та ефективного впровадження митних процедур та тарифів. Актуальність вивчення впливу митних процедур та тарифів на підприємства надзвичайно висока